Izhaja vsak dan razen nedelj in praznikov.

Issued daily except Sundays and Holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredniški in upravniški prostori: 2657 S. Lawndale av.

Office of publication: 2657 So. Lawndale ave. Telephone: Lawndale 4635.

LETO—YEAR XIII. Cena lista je $5.00. Entered as second-class matter January 28, 1910, at the post-office of Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879. Chicago, Ill., pondeljek, 2. avgusta (August 2nd) 1920. Subscription $5.00 Yearly. ŠTEV.—NUMBER 180.

Published and distributed under permit (No. 148) authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Chicago, Illinois. By order of the President, A. S. Burleson, Postmaster General.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

ŽELEZNIŠKA VOZNINA POVIŠANA ZA POLDRUGO MILJARDO DOLARJEV

Nikdar v zgodovini železnic še ni bila voznina tako visoka kot bo zdaj.

LJUDSTVO BO PLAČALO.

Washington, D. C. — Meddržavna trgovska komisija je v soboto soglasno dovolila železniškim družbam, da povišajo voznino za tovor in potnike in se naplačajo za povišanje mezde železničarskim delavcem. Medtem ko znaša povišanje mezde letnih 618 miljonov dolarjev, so železniške družbe povišale splošno voznino za poldrugo miljardo dolarjev na leto. To pomeni, da bo ljudstvo plačevalo ne samo stroške povišanje mezde, temveč brez malega še dvakrat toliko.

Meddržavna trgovska komisija je železniškim kraljem dovolila brez ugovora vse, kar so zahtevali.

Nova voznina stopi v veljavo 1. septembra, ko poteče šestmesečna garancija vlade za dobiček.

Vozne cene so povišane kot sledi:

Tovornina na zapadu se poviša za 35 odstotkov; tovornina na vzhodu 40 odstotkov; tovornina na Mountain Pacific 25 odstotkov; tovornina v južnih državah 25 odstotkov. Tarif za prevažanje mleka se poviša za 20 odstotkov.

Voznina za potnike se splošno poviša za 20 odstotkov; tovornina od čezmorne potniške prtljage 20 odstotkov. Voznina spalnih vozovih se poviša za 50 odstotkov.

To pomeni, da takoj poskočijo cene vsemu, kajti izdelovalci in trgovci bodo pripisali poviršek k cenam in — ljudstvo bo plačevalo, da bo kar pokalo.

To imamo od privatnega lastništva železnic!

VOZNINA NADULIČNE ŽELEZNICE POVIŠANA NA 10 CENTOV.

Chicago, Ill. — Državna komisija za javne naprave je dovolila družbi naduličnih železnic (elevated) v Chicagu, da poviša voznino na 10 centov v mestu in zapadnih predmestjih, ako se plača v gotovini. Listki stanejo osem in tri četrtine centa, štirje listki se dobe za 35 centov. Nova voznina stopi v veljavo v torek o polnoči.

HOWAT POZIVA GOVERNORJA, DA NAJ PRIDOBI RUDARJE ZA DELO, ČE MORE.

Pittsburgh, Kans. — Aleksander Howat, predsednik premogarske unije v Kansasu, je sarkastično pozval governorja Allena in njegovo industrijalno sodišče, da naj pridobita rudarje za delo, če moreta. Okrog 2000 rudarjev je v stavki, čeprav je stavka po novem zakonu nepostavna. Howat je izjavil, da bo organizacija pomagala stavkarjem v vsemi silami, kajti kompanije jih šikanirajo do skrajnosti.

UMOR, ALI KAJ?

Chicago, Ill. — Na Burnhamski cesti blizo meje Indiane so našli mladeniča silno razbitega. Na sebi je imel fino obleko, ki je pa bila raztrgana na kosce. Srajca je zaznamovana s črkama "O. S." Pri njem niso našli okroglega centa in tudi ne drugih vrednosti. Policija sodi, da je bil izvršen roparski umor.

Mladeniča so prepeljali v bolnišnico, v kateri je dve uri kasneje umrl, ne da bi prišel k zavesti.

Nekateri policaji sodijo, da so roparji fanta strašno pretepli in oropali, nakar so ga vrgli iz avtomobila, ko je bil avtomobil v polnem diru. Drugi policaji pa sodijo, da ga je mogoče povozil avtomobil in da se voznik ni oziral za ponesrečenca.

ANGLEŠKI VOJAKI V GDANSKEM NOČEJO IZKLADATI MUNICIJE Z LADIJ ZA POLJAKE.

Varšava, 1. aug. — Poveljnik angleške posadke v Gdanskem je ukazal, da mora 80 vojakov pomagati pri izkladanju municije s parnikov za poljsko armado. Dvajset vojakov se je uprlo in po kratkem boju so bili aretirani. Pozneje sta bila dva angleška vojaka ubita, ko se je vnel boj v barakah, kjer so stražili rebelne vojake.

MOČ ROCKEFELLERJA IMA TUDI SVOJE MEJE.

16 STAVKUJOČIH DELAVCEV JE POVEROČILO, DA DELO V OBRATU POČIVA.

Najbrž se še drugi delavci iz solidarnosti pridružijo stavkujočim tovarišem.

Bayonne, N. Y. — Rockefellerjevo ime je tako poznano v Združenih državah, da skoraj vsak otrok ve, da je najbogatejši človek v Ameriki, mogoče tudi na vsem svetu. Poznan je tudi pod imenom oljni kralj, ker njegov sindikat kontrolira skoraj popolnoma produkcijo in distribucijo olja v Združenih državah. Poleg je solastnik bank, železnic, cestnih železnic, rudnikov, topilnic, tovarn itd. Rockefeller je skoraj povsod zraven, kjer gre za velika podjetja, ki nosijo velik dobiček, kajti mož se ne ukvarja z malenkostmi. In kljub temu neizmernemu bogastvu, ki mu daje izredno gospodarsko in politično moč, je njegova moč omejena.

V njegovem oljnem podjetju je zastavkalo šestnajst delavcev, ker njim vodstvo podjetja ni hotelo priznati osemurnega delavnika in povišanja mezde, ki opravljajo neko posebno delo. Ti delavci so poznani v tovarni pod imenom "pilers." Posledica te stavke je bila, da je moralo sedem tisoč delavcev prenehati z delom.

Zdi se pa, da bodo zastavkali še drugi delavci iz solidarnosti do stavkujočih delavcev, če vodstvo ne bo priznalo zahtev in bo skušalo najeti stavkokaze.

Tako stoje zdaj stvari v Bayonnu, dasiravno se je Rockefeller pošteno trudil kot malokateri podjetnik, da zatre med delavci vsak čut solidarnosti in onemogoči vsako stavko. V zadnji veliki stavki v Bayonnu so bila med delavci izvršena razna nasilja, da je bila stavka zlomljena. In posledica tega Rockefellerjevega truda? Rockefeller je mislil, da je zmagal v zadnji stavki. Tako je pisalo tudi velebizniško časopisje, ali v resnici je bil tepen le Rockefeller. Delavci so se vrnili na delo, kajti stavka jih je utrdila, da se odpočijejo in nabavijo novih moči za bodočo stavko. Da je bilo tako, dokazuje sedanja stavka, ki je seveda nastala proti Rockefellerjevi volji, kot so se rodile tudi vse prejšnje stavke v njegovih podjetjih brez njegove volje, kajti domišljaj si je, da je kaj takega kot stavka sploh nemogoče reč v njegovih podjetjih, v katerih je nastavljeno čedno število ljudi, ki imajo nalogo, da vohunarijo med delavci.

Če bi Rockefeller poznal tako dobro delavce in njih boje za zboljšanje življenskih razmer kot pozna "biznis", tedaj bi se že zdavnej več ne upiral priznanju delavske organizacije, ampak naročil bi ravnateljem svojih tovarn in drugih podjetij, da naj sedejo k mizi z zastopniki organiziranih delavcev in se pogajajo mirno z njimi o njih zahtevah. Spoznal bi resnico, da v resnici ni bila še nobena stavka za delavce izgubljena, čeprav so se navidezno premagani vrnili na delo. In če bi še dalje študiral, bi se prepričal, da so ga delavci vprav s temi stavkami prisilili, da jim je priznal koncesije, katerih ne bi priznal nikdar, če bi delavci ne zastavkali. In po daljšem premišljevanju bi še nekaj spoznal. Uvidel bi, da je ves boj proti delavstvu od njegove strani brezuspešen, da delavci zmagujejo, čeprav se jim upira z vsemi sredstvi, ki mu jih daje njegovo neizmerno bogastvo.

Moč denarne mošnje je omejena in moč, ki jo omejuje, se imenuje delavska solidarnost.

ZAHTEVE BREZŽIČNO-BRZOJAVNIH USLUŽBENCEV SO PREDLOŽENE.

ČE NE BODO ZAHTEVE PRIZNANE, SLEDI STAVKA.

Mornarske postave prepovedujejo odhod ladjam na morje, če nimajo brezžičnega aparata v redu.

Washington, D. C. — Organizacija brezžičnih brzojavnih uslužbencev, poznana pod imenom "The National United Radio Telegraphers' Association," je odposlala svoj komitej, ki ga vodi Benjamin Berkman, predsednik organizacije, v Washington, da predloži njih zahteve zveznemu plovbenemu odboru.

Brezžični brzojavni uslužbenci zahtevajo osemurni delavnik, povišanje mesečne mezde za stare uslužbence od $125 na $200, za mlade uslužbence pa od $100 na $150.

Admiral Benson, ki je predsednik plovbenega odbora, je odredil, da se snide z odborom uslužbencev na konferenci.

Slišijo se glasovi, da je plovbeni odbor v splošnem proti vsakemu povišanju mezde, toda admiral Benson hoče pregledati fakte, ki mu jih predlože uslužbenci, na kar poda svojo sodbo.

Privatni podjetniki, ki lastujejo ladje, bodo najbrž to storili, kar odloči plovbeni odbor, dasiravno je že njih zveza odklonila zahteve uslužbencev.

Pred enim tednom je izrekel predsednik Beckerman, da so uslužbenci pripravljeni za stavko, če ne bo priznano povišanje mezde in da bo stavka pričela okoli prvega avgusta, ko poteče sedanja pogodba med uslužbenci in lastniki ladij.

Če pride do stavke brezžičnih brzojavnih uslužbencev in če bo ta stavka efektivna, tedaj ne bodo mogli veliki potniški parniki odriniti na morje, ker mornarske postave določajo, da mora biti vsaka potniška ladja opremljena z brezžičnim aparatom, tako da funkcijonira.

Ko je bila zadnja stavka teh uslužbencev v Veliki Britaniji, so nekateri mislili, da je igrača za ladje, da zdrknejo brez teh uslužbencev na morje. Posledica vsakega poizkusa je bila denarna goba. In tako sodijo, da ameriški nadzorniki, ki imajo nalogo, da pregledajo, če je vsak brezžični brzojavni aparat v redu, ne bodo dovolili, da ladje odplujejo na morje brez izvežbanih uslužbencev.

Ko je bila stavka teh uslužbencev v Veliki Britaniji, so brzojavno obvestili svoje ameriške tovariše, da ne sprejmejo službe na britskih ladjah. Zdaj so ameriški uslužbenci obvestili svoje tovariše o korakih, ki jih nameravajo podvzeti, če bo zahteva za povišanje mezde odklonjena.

FARMARJI IN DELAVCI V NOVI ŠKOTIJI IMAJO 12 POSLANCEV.

Sydney, Nova Skotija, Kanada. — Pri volitvah v provincijalni zbor je stranka združenih farmarjev in delavcev izvojevala dvanajst mandatov. Absolutno večino ima liberalna stranka z 28 mandati. Konservativci so strašno pogorели; ostali so jim le trije mandati.

PO TOČI ZVONE.

Midway, Pa. — Tukajšnja policija išče nekega zamorca, ki je v soboto zvečer oropal dva para. Zamorec je že zdavnej čez hribe in doline ih tako iskanje zločinca, ki je odnesel na varno svojo pete, ima ravno tak uspeh, kot če ljudje zvone po toči.

MADŽARI SO UDRLI ČEZ AVSTRIJSKO MEJO IN OROPALI ARZENAL.

Dunaj, 1. avg. — Okrog 800 oboroženih Madžarov je v petek zjutraj prekoračilo avstrijsko mejo in napadli so arzenal v Furstenfeldu, iz katerega so na tovornih avtomobilih odpeljali 2000 pušk in 21 strojnic. Avstrijska vlada je takoj poslala ostro noto v Budapešto. Domneva se, da je bil vpad in rop v zvezi z avstrijskimi monarhisti.

GOV. GOODRICH IN PREMOG. ŠKANDAL.

FAKTI BODO MOGOČE PREDLOŽENI ZVEZNI VELEPOROTI.

Kaznenci so delali v rudniku governerjevega sina.

Indianapolis, Ind. — Mogoče bo zvezna veleporota preiskala, kakšne zveze ima governor Goodrich s premogovniško industrijo v državi Indiani. Frederick Vannuys, zvezni okrajni pravdnik, študira dozdaj dognane fakte in v kakšnem sorodstvu se nahaja governer Goodrich z železniškimi družbami in rudniškimi podjetji. Kadar bodo vsi fakti dognani, jih najbrž predloži zvezni veleporoti.

Preiskava od strani justičnega departmenta ni nič drugega kot posledica boja med governerjem in njegovimi političnimi nasprotniki, ki trdijo, da je porabil svojo pozicijo in zveze s premogovniško industrijo v svojo korist in na stroške države.

Boj je pričel pred dobrim mesecem, ko je prišlo na dan, da delajo kaznenci v rudniku, v katerem ima interese governerjev sin Pierre. Governor je pristal na očitek, toda dostavil je, da država prejme več plače za kaznence v tem rudniku, kot za delo kaznencev kje drugje.

Kriza je nastopila v aferi v minolem tednu, ko je senator Joseph M. Cravens, vodja demokratov v senatu državne legislature, predložil celo vrsto skrbno sestavljenih vprašanj, ki se nanašajo na governerja, gotove rudnike in železnice.

V ta vprašanja je senator Cravens zapletel tudi Earl M. Costina, glavnega ravnatelja Big Four železnice. Senator ni direktno očital nobenih dejanj, ampak vprašal je governerja in Costina, če nista zainteresirana v Lenoir Coal kompaniji, če governer ni plačal $7,333 za delnice, ki so bile izročene Costinu, če ni kasneje governer kupil za $13,000 delnic te kompanije, če se governer ni vozil v privatnem železniškem vozu Costina, da pregleda rudnike in če po posredovanju Costina ni rudnik dobil vseh železniških voz, ki jih je potreboval, med tem ko so morale druge družbe čakati na železniške vozove.

Poleg teh vprašanj je senator zastavil še druga vprašanja.

Drugi dan je nastopil governer s spisanim odgovorom, v katerem je rekel, če ima senator kakšne fakte, naj jih predloži zveznemu okrajnemu pravdniku. Trdil je, da ni on dal čeka za $7,333 za nakup delnic, pristal pa je, da je kupil za deset tisoč delnic, ki jih je podaril svojemu sinu kot poročno darilo. Poroka se je vršila onega dne, ko je senator Cravens zastavil svoja vprašanja.

Governer je dalje rekel, da se ni vozil v privatnem železniškem vozu Costina, da pregleda rudnike, ampak vozil se je v tem vozu na Evansville & Indianapolis železnici, da jo pregleda zaradi prodaje. Izjavil je tudi, da ni res, da je Lenoir Coal kompanija dobila železniške vozove, ki jih je zahtevala. Po teh besedah je dostavil, če ima senator kakšne fakte za to trditev, da naj jih izroči zveznemu okrajnemu pravdniku.

Po obelodanjenju governerjevega odgovora je senator Cravens izjavil, da je fakte izročil zveznemu okrajnemu pravdniku. Governer je pa na to dejal, da bi bil senator lahko šel preje k zveznemu okrajnemu pravdniku, preden je zastavil vprašanja; njegovo akcijo, da je šel k zveznemu okrajnemu državnemu pravdniku, je pa označil kot "prav dobro."

Poljska vlada je zapustila Varšavo

Glasovi o revoluciji na Poljskem. Ruske sovjetske čete v Brest-Litovsku. Poljski in ruski premirovni delegatje so se sešli v soboto zvečer. Ententa hujska Poljake na odpor. Madžarska je ponudila Pilsudskemu deset divizij vojaštva.

London, 2. avg. — Iz Berlina in Varšave poročajo, da je trdnjava Brest-Litovsk padla.

Varšava, 2. avg. — Premirovna pogajanja v Baronovičih so se pričela, toda podrobnosti še niso znane. Tukaj kroži vest, da so boljševiki odložili konferenco do 4. avgusta.

Krakov, Poljska, 2. avg. — Na Litvinskem je oklicana sovjetska republika. Litvinske čete so se vprle in pridružile boljševikom.

Pariz, 2. avg. — "Petit Parisien" je priobčil vest iz Varšave, da je dejal gen. Tugačevski, vrhovni poveljnik sovjetske armade, da se bodo Rusi pogajali za mir, ko vzamejo Varšavo. Rdeča kavalerija je še 50 milj od Varšave.

Berlin, 1. avg. — Civilna izpraznitev Varšave je v teku. Lvov je izpraznjen. Iz Vratislave javljajo, da se je poljska vlada preselila v Kalič.

Tritisoč poljskih vojakov je pribežalo v vzhodno Prusijo, kjer so bili razoroženi in internirani. Ruska kavalerija je zajela 2000 Poljakov v Lomži, 75 milj severno od Varšave. Poljski pešpolki na severni fronti so popolnoma razbiti in pomešani med Rusi, ki so jih pustili za sabo v ozadju.

Sovjeti vstajajo v vseh poljskih mestih, ki so okupirana po Rusih.

Varšava, 1. avg. — Poljski premirovno delegajte, ki so zapustili Varšavo v petek zjutraj, so prekoračili bojno črto v okolici Brest-Litovska v soboto zvečer ob osmih. Ministrski predsednik Witos je prejel poročilo, da so delegatje prišli v dotiko s sovjetskimi delegati na cesti med Brest-Litovskom in Baranoviči. Poljsko delegacijo vodi general Romer, poveljnik prve poljske armade; drugi delegat je polkovnik Solulob in civilni delegta je Wroblewski, podtajnik ministrskega predsednika.

Varšava, 31. jul. — Tukaj se uradno potrjuje, da je v Vilni vsa oblast v rokah litvinskih sovjetov. Sovjeti so ustanovljeni tudi v Kovnu, glavnem mestu Litve, toda ni še znano, da li je stara litvinska vlada odstopila.

Pariz, 1. avg. — Poročilo iz Varšave, datirano 30. julija, se glasi, da so člani francosko-angleške militaristične misije in poljski ministri v skupni seji razpravljali o kritičnem položaju in o težkem vprašanju, da li je mogoče še rešiti Varšavo; govorilo se je tudi, kaj je storiti, ako Poljska ne bo mogla sprejeti pogojev premirja.

London, 1. avg. — Poročilo iz Moskve, datirano v petek, pravi, da so sovjetske čete okupirale Prušane v torek in v četrtek so prišle v Brest-Litovsk. Bielsk, 30 milj južno od Bialystoka, je tudi v rokah boljševikov. Rdeča kavalerija je prekoračila reko Marvo in prodira dalje brez odpora. V okolišu Kovela so Rusi dosegli reko Stokod. Na krimski fronti se vrši bojevanje med Dnjeprom in južno od mest Aleksandrovska in Nogajska.

Iz Berlina poročajo, da je sovjetska kavalerija dospela na mejo vzhodne Prusije med Allensteinom in Marienwerderjem. Boljševiki so se ustavili na meji in prišli fraternizirati z nemški vojaki. Vest iz Pariza se glasi, da je sovjetski poveljnik v Suwalkih sprejel nemško misijo.

(Nadaljevanje na 2. strani.)

"RDEČI NAPOLEON" PLAŠI ZAVEZNIKE.

Fabrika imperialističnih laži proti Rusiji že prekaša samo sebe.

ČUDOVITI IZRODKI IMPERIALISTIČNE PROPAGANDE.

Ameriški poročevalci v Parizu, Londonu, Berlinu in Varšavi, ki polnijo kolone dnevnega časopisja z dolgimi klobasami o evropejskem položaju, se kosajo za častno članstvo v klubu Ananije — priznanem klubu neprekosljivih in kapitalnih lažnikov. Razume se, da so laži, ki jih prejema ameriško ljudstvo potom teh časopisov, fabrikacija francoskih in angleških Ananij in Munnheiserjev in zdi se, da ameriški žurnalisti samo zato obiskujejo Evropo, da zbirajo vse laži in jih servirajo sem čez morje.

Kdor čita samo te laži, ima sledečo sliko o rusko-poljskem položaju:

Poraz poljske armade je prvi korak Rusije za osvojitev vse Evrope. Ruska armada je zato dobra in močna, ker je pod vodstvom starih ruskih, carističnih generalov in oficirjev, katerim pomagajo stari nemški častniki. Trockij je izgubil kontrolo nad armado. Lenin je hotel, da se rdeče čete ustavijo na etnografski meji, toda vrhovni poveljnik Tugačevski se ne zmeni za ukaze iz Moskve in nadaljuje vojno na svojo pest. Premirje je le pretveza, majhen odih, ki da priložnost ruskim armadam, da se regrupirajo za ofenzivo proti Nemčiji in ostalim državam centralne Evrope. . .

Francoska revolucija je porodila Napoleona in ruska revolucija tudi porodi 'rdečega Napoleona". In kdo drugi naj bi bil rdeči Napoleon kot Tugačevski, ki se ne zmeni za Lenina in druge boljševike? . . . V Rusiji se že vrše prevrati; v Ukrajini vstajajo kmetje, kozaki na Donu in po 'zanesljivih poročilih" ni tudi v Moskvi vse v redu. Tugačevski strmoglavi sovjetsko vlado vsak čas, postane militaristični diktator in tedaj se prične osvojevalna vojna z vso ostalo Evropo. . . Rdeči Napoleon prihrumi s severa.

Poljska armada ni bila premagana z orožjem, temveč s propagando. Boljševiki so zastruplili Poljake z agitacijo v ozadju fronte — kakor so Nemci in Avstrijci z lažnjivo propagando vrgli Italijane s Krasa in od Soče v jeseni leta 1917. Ruska rdeča armada je drhal azijatskih barbarov, ki zmaguje le s težo svoje velikosti (vodstvo carističnih oficirjev je tu naenkrat ovrženo in propaganda tudi!) Ko so Poljaki v svoji obrambni ofenzivi (!) osvojili Kijev, so narodili ujetim Rusom veliko uslugo, da so jim dali kopelj in da so jih obrili in ostrigli. Sovjetski vojaki sploh niso podobni ljudem, temveč gozdnim kosmatincem, ki komaj čakajo, da se nažro v Galiciji in na Poljskem. . .

In tako dalje. Ne čudimo se ljudem, ki dajejo te 'novice', pač pa ljudem, ki jih z vso resnobo prebavljajo.

VREME.

V torek jasno in vroče. Vzhodni vetrovi.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) $5.00 na leto, $2.50 za pol leta in $1.25 za tri mesece; Chicago $6.50 na leto, $3.25 za pol leta, $1.55 za tri mesece, in za inozemstvo $8.00.

Naslov za vse, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2657 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovenic National Benefit Society.

Owned by the Slovenic National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada $5 per year; Chicago $6.50, and foreign countries $8.00 per year.

Datum v oklepaju n. pr. (Julija 1-20) poleg vašega imena in naslova pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da vam ne ustavi list.

STAVKA V KRALJEVI PALAČI.

Znano je, da v palači angleškega kralja Jurija delajo organizirani delavci.

Brzojavka iz Londona je sporočila prek oceana, da so električarji v buckinhamski palači zagrozili s stavko, če se ne priznajo njih mezdne zahteve. Električarji so poslali svoj ultimat, kot ga pošljejo vsakemu privatnemu podjetniku, ki noče pristati na njih zahteve. Ob času, ko je bil poslan ultimat, pa kralj ni bil doma, ampak je bival na nekem otoku. Delavci so izročili svoj ultimat vojvodu Jorškemu, ki vodi družino v kraljevi odsotnosti. Vojvoda je bil obveščen, da bodo ugasnile električne luči, če ne bodo priznane delavske zahteve, čeprav se ima kaj takega zgoditi sredi kraljevega banketa.

Vojvoda Jorški je pa mislil, to so samo besede, delavci bodo že počakali, da se vrne kralj. On je bil tako prepričan, da delavci ne bodo izvršili svojega ultimata, da je čisto pozabil nanj, dokler ga ni akcija delavcev opozorila, da mislijo resno s svojim ultimatom.

Večerja je bila pripravljena, povabljeni gostje so prihajali, naenkrat so pa ugasnile električne luči. Delavci so izvršili, kar so rekli, da store, če ne bodo priznane njih zahteve. Nastala je tema. Služinčad, ki je servirala pri obedu, je morala poiskati smrdljive sveče, da je gospoda lahko večerjela, vojvoda Jorški je pa telefonično pozval kralja Jurija in mu razložil položaj. Kralj je pristal na zahteve organiziranih električarjev, na kar so zopet zasvetile električne luči.

Ta dogodek da misliti in zastavlja razna vprašanja. Kaj bi se zgodilo z električarji, če bi ugasnili električne luči v belgrajskem konaku, če je že tam uvedena električna razsvetljava, ker kralj ni pristal na zahteve delavcev? Ali bi ne tolmačili takega postopanja za razžaljenje veličanstva? Kaj bi se zgodilo, če bi električarji v deželnem dvorcu v Ljubljani, v katerem kraljuje klerikalni dr. Brejec kot deželni glavar, ugasnili električne luči, ker se deželna vlada ni ozirala na zahteve električarjev. Ali bi dr. Brejec in njegovi klerikalni tovarši ne proglasili teh električarjev za nevarne puntarje, ki hočejo s silo vreči deželno vlado?

Ob tej priliki se spominjamo belokranjskega kmeta, ki je bil obsojen zaradi razžaljenja veličanstva na tri leta ječe, ker je rekel, da je kralj Peter neumen. Kdor pozna kralja Petra in njegovo viharno življenje, seveda ve, da se to ni zgodilo na željo kralja Petra, kajti sedanji srbski kralj Peter, nekoč poznan v socialističnih klubih v Švici ob času izjemnih zakonov proti socialistom v Nemčiji po imenom "črni princ", srbski kralj Peter, nekdanji tovariš socialista August Bebela, srbski kralj Peter, ki je postal proti svoji volji kralj in nekdanji vodja vstašev, ni padel tako globoko, da bi zahteval, da se belokranjski kmet zaradi par nepremišljenih besed kaznuje s tremi leti ječe. Kmeta so poslali za tri leta v ječo klerikalni in liberalni petolizniki, ki čvekajo nekaj o ustavni monarhiji, pa ne vedo, kaj ustavna monarhija pomeni.

Ko je dr. Drago Marušič na drugi konvenciji "Jugoslovanskega republičanskega združenja" hotel dopovedati zboru, da je za mlado Jugoslavijo bolje, če postane ustavna monarhija kot republika, so ga delegatje pozdravili z bučnim in porogljivim smehom, ki bi moral spametovati predstavnika jugoslovanske frakarije, da ljudstvo noče ničesar slišati o ustanovitvi nove monarhije, ker ima zato svoje tehtne vzroke.

Ljudstvo se prav dobro zaveda, da se ne more rešiti pesti teh ofrakanih in ocilindranih hlapcev, ki so pozabili, da je tudi njim nekoč tekla zibel v kmečki ali pa delavski koči, kakor da mlada Jugoslavija postane republika. Ti ocilindranci in ofrakanci so bili tudi v nekdanji habsburški domeni najhujši izkoriščevalci svojega lastnega ljudstva. Bili so bolj habsburški kot Habsburžani, danes so pa bolj karadžorđeviški kot Karadzorčevići. Ocilindranci in ofrakanci se zavedajo, da bi v republiki izgubili ves vpliv na ljudstvo, kajti moderna republika ne pozna paragrafov, ki groze z zaporom ljudstvu, če tako govori o svojih javnih uradnikih, kot misli, zategadelj agitirajo za monarhijo.

Če bi električarji v Ljubljani kaj takega izvršili ob prihodu regenta Aleksandra v mesto, kot so izvršili angleški električarji v buckinghamski palači na Angleškem, tedaj bi se dr. Brejec in druge klerikalne korifeje kosali med sabo, kdo bi prisodil večjo kazen električarjem zaradi razžaljenja veličanstva, čeprav Aleksander ni kralj, Jugoslavija še ni proglašena za kraljevino, ampak je Aleksander le regent, dokler ustavodajna skupščina ne določi državne forme in vlade.

Za Jugoslavijo je najprimernejša vladna forma republikanska, ki sloni na najširši in pravi politični demokraciji in demokraciji v industriji, sploh v vseh panogah gospodarstva, da ne bodo imeli nekdanji ocilindrani in ofrakani habsburški hlapci prilike izkazovati svoje pasje ponižnosti do Karadžorvičev na ta način, da bodo poslali vsakega kmeta, ki zine par nepremišljenih besed, kar za tri leta v ječo.

Z ODRA DANAŠNJE TRAGEDIJE.

Miljonar je napadel delavca, nenkrat je pa umedlel in umrl.

Chicago, Ill. — Miljonarja in trgovca Samuel T. A. Loftisa, predsednika tvrdke Loftis Brothers, ki trži z dijamanti in draguljі, je doletela smrt nepričakovano. Po izjavi zdravnikov je Loftis umrl, ker se mu je vsled padca razlila kri v možgane. Zdravniki izjavljajo, da ni bil udarjen v glavo.

Policija je pridržala Roy M. Shayna, bivšega ravnatelja velike tvrdke, ki je tržila s kolonialno vino, in gdč. Ruth Woods, blagajničarko v hotelu Edgewater Beach.

Po izpovedi prič je Loftis povabil Shayna in Woodsovo na večerjo. Woodsova o tem pripoveduje takole: "Šla sem. Skušal me je napasti. Poklicala sem gr. Shayna, uslužbenega pri dnevniku "Evening Post." Prišel je in ko je vstopil, je mr. Loftis padel in umrl."

Po tem dogodku je Woodsova bežala iz hiše. Tako pripoveduje Woodsova. Poklicala je izvoščka, ki jo je odpeljal v avtomobilu, toda ona ne ve kam. Šofer me je odpeljal na zapadno stran mesta, ali na kateri drugi kraj, on in njegov brat sta me hotela napasti, je izpovedala Woodsova.

Šofer in njegov brat sta tudi na policiji in šofer izjavlja, da je šel z mlado ženo, da iztirja od nje račun za $12.75.

Shayne pripoveduje, da je Loftis umrl v pajami. Umrl je, ko ga je poklical. Ko mu je pojedel požirek žganja. Spodtaknil se je in padel. Skušal ga je oživeti z vodo, tolkel ga je s kavalerijsko sabljo po podplatih, toda ni ga mogel zdramiti. On in dekle sta se ustrašila in poslala sta zdravnika.

Po izpovedi prič je bil Loftis notoričen žganjar. Ko je policija prišla na lice mesta, ni našla večerje na mizi, ampak stale so tam steklenice z žganjem.

Sosedje pripovedujejo, da so se prav živo zabavali pri Loftisu dosedepolnega večera. Krik je bilo slišati na ulico. Kolikor je teklo žganja po grlu, tolike močnejši je bil hrup, ki je pa končno utihnil, ko je žganje postalo gospodar nad človeškimi možgani. Tako je izpovedala gdč. Hilda Johnson, njegova gospodinja. Dostavila je še, da drugi ljudje pripovedujejo, da so ga njegovi tovariši, ki so z njim pili usodepolno noč, položili v postelju, iz katere je padel štiri do petkrat, preden je zaspal.

Loftis je bil miljonar. Zaslužil je delalo dosti drugih pridnih delavcev, da je imel tako ogromno premoženje. In našli se bodo ljudje, ki bodo pravili, da je vse to pridobil s svojo pridnostjo, čeprav priče pripovedujejo, da je bil navaden žganjar. Hinavščina današnjih dni presega res vse meje.

RUDARSKA STAVKA JE STOPILA V NOV STADIJ.

Lewis, predsednik organizacije, je na Wilsonovo povelje izdal oklic na rudarje, da se vrnejo na delo.

Chicago, Ill. — John L. Lewis, predsednik rudarske organizacije U. M. W. of A., je naznanil, da izda oklic na rudarje, da se vrnejo na delo. Prejel je od predsednika Wilsona brzojavko, v kateri pravi predsednik, da pozove na konferenco mezdni komitej rudarjev in podjetnikov, da izravnata sporna vprašanja, toda rudarji se morajo preje vrniti na delo.

V svoji izjavi je Lewis napadel Farringtona, predsednika rudarske distriktne organizacije v Illinoisu, in ko je Farrington izvedel za njegov napad, je odgovoril: "Napad predsednika Lewisa name ne bo pripravil rudarjev v Illinoisu, da se vrnejo na delo." Dalje je Farrington izjavil, da je Lewisova izjava neresnična, v kateri pravi, da niso premogovniški podjetniki v Illinoisu vprašali njega za intervencijo. Svojo izjavo je pa Farrington zaključil z besedami: "Lewis mora zdaj nase vzeti odgovornost, da ne prejmejo delavci za dnevno mezdo po dva dolarja mezdnega povišanja, katerega bi prejeli, da bi Lewis držal svoje roke proč od stvari."

Premogovniški podjetniki zdaj ugibajo, kaj store rudarji: ali se ravnajo po Lewisovem navodilu in se vrnejo na delo ali nadaljujejo s stavko.

Predsednik Wilson pravi koncem svoje brzojavke, v kateri je obljubil, da pozove oba mezdna komitelja na skupno posvetovanje, da vztraja, da se rudarji vrnejo na delo in tako dokažejo, da so pri volji se ravnati po pogodbi. —

KONZUMENTJE ŠE NE OBČUTIJO PADANJE CEN.

Chicago, Ill. — Zanimiva so borzna poročila, ki pripovedujejo, kako padajo življenske cene. Tako je na pr. neki velebiznižki list v Pittsburghu prinesel z dne 27. jul. pod napisom "Cene za svinjino in žito zdrobljene" tole borzno poročilo o padanju cen:

Chicago, 26. julija. Danes so bili na trgu za žito in provizije razni udarci. Pšenica je padla za osem centov pri bušlju, koruza za devet centov in tri četrtinke. Pšenica za marec je padla na $2.51. Svinjina je padla pri sodu za dva dolarja, mast pri sto funtih pa več kot za en dolar.

St. Louis, Mo. Pšenico in koruzo so zadeli hudi udarci na trgovski borzi. Ob zaključku je bila septemberska koruza po $1.45 bušelj, v soboto je pa še bila po $1.55 1-4. Decemberska pšenica je zaključila za bušelj po $2.49.

Kansas City, Kans. Žito je prejelo danes senzacijonalne udarce. Ob zaključku je bil bušelj decemberske pšenice po $2.41½. Cena je padla za 10½ centov. Pšenica za marec je zaključila po $1.43½. Padla je za 11½ centov. Koruza je padla za 7½ do 9½ centov.

Tako manevrirajo borzijani. Do danes še ni prav nobena gospodinja občutila, da je padla cena svinjini ali pa masti. Kvotiranje cen za bodočnost ima namen, da bodo farmarji prodali žito poceni in kadar bo to žito v rokah oderuhov, pojdejo pa cene zopet gori. To je stara igra, ki se vedno ponavlja, le čudno je, da jo je ljudstvo ni še zdavnej spoznalo.

BRUTALEN RUDNIŠKI PREDDELAVEC.

Indiana, Pa. — Harry Brown, preddelavec v Armfordovem rudniku, mora biti prava surovina. Ukazal je rudarju V. Caldibellu in njegovemu 17-letnemu sinu, da počistita prostor v soboto popoldne, mesto da gresta domov. Oče in sin sta odklonila, češ, da sta trudna. Zapustila sta rudnik.

Preddelavec pa pripoveduje nadaljni dogodek takole: Ko je prišel iz rudnika, je našel rudarjevega sina sedeti pri vhodu. Prijel ga je za ušesa, na kar sta se pričela ruvati in rudarjev sin je padel. On je ostal, fant je pa ležal na tleh in je dejal, da se dobro počuti. Preddelavec je odšel domov. Drugi rudarji pa pravijo, da je deček umrl, ko sta se ruvala in da ga je preddelavec z vso silo telebnil na tla. Mrliška poroila bo zdaj preiskala dogodek.

Že to je znak surovosti, da se je preddelavec upal rudarjevega sina prijeti za ušesa, ker ni hotel delati v soboto popoldne v rudniku.

Nekateri preddelavci so pozabili, da je telesna sužnost odpravljena v Združenih državah.

Inozemstvo.

Krvavi spopadi na Irskem.

Dublin, Irska, 1. avg. — Frank Brooke, bogat veleposestnik in ožji prijatelj viceroja Frencha, je bil v petek pri belem dnevu ustreljen v svoji pisarni v Dublinu. Trije napadalci so ušli. — V okolici Limericka so sinfajnovci napadli voz z vojaki. Dva vojaka sta bila ubita in tretji je težko ranjen. — Včeraj je četa sinfajnovcev sredi Dublina napadla skupino vojaške policije in jo razorožila. Sledila je bitka na ulici in šest mož je ranjenih. — Druga poročila se glase, da so sinfajnovci zažgali več gradov na deželi in izvršen je bil napad na tovorni vlak; straža na vlaku je bila ujeta.

Ingredi v Gdanskem.

Varšava, 31. jul. — Iz Gdanskega poročajo, da so bili tam včeraj ingredi in demonstracije proti Poljakom. Več oseb je bilo ubitih v boju z zaveznško garnizijo.

Angleški tanki na Irskem.

London, 1. avg. — Danes so odšle nove čete na Irsko, ko postajajo boji med vojaštvom in sinfajnovci vedno ostrejši. Sinoči je prišlo poročilo, da so vojaki v Upper Churchu terorizirali prebivalce. Metali so bombe in ročne granate in zažgali več hiš.

Zaloga v francoski zbornici zaradi nemškega premoga.

Pariz. — V petek so bile v francoski zbornici demonstracije proti Angliji, ko je finančni minister poročal, da je angleška vlada odklonila Franciji 200 miljonov frankov mesečnega kredita za nemški premog. Poslanci so vpili, da Anglija ne sme pozabiti, da je tudi ona pomagala pustošiti pokrajine v severni Franciji. Millerand je opozoril poslance, da morajo dovoliti kredit za premog, ker drugače Anglija ne bo podpirala Francije pri eventuelnem okupiranju Ruhra. Millerand je tudi priznal, da je Francija naredila napako, ko je lansko spomlad okupirala Frankfurt brez sporazuma z Anglijo.

Poslanci so nato odobrili kredit za nemški premog s 356 glasovi proti 169.

Turški kronprinc se je odpovedal pravicam do prestola.

Carigrad, 30. jul. — Princ Abdul Madžid, turški prestonaslednik, je pisal sultanu pismo, v katerem se odpoveduje vsem pravicam do prestola na korist princu Selimu. Abdul pravi, da ne mara biti naslednik prestola, ki je 'oropan oblasti in dežel.'

Odstavljeni sirski vladar je poslal ultimat Angliji.

Pariz, 31. jul. — Emir Feisal, katerega so Francozi odstavili v Damasku, je poslal ultimat Angliji z grožnjo, da pozove nohamedance na "sveto vojno" po vsej Aziji proti zaveznikom, ako angleška vlada takoj ne prisili Francije, da mu vrne njegove pravice.

Iz Damaska poročajo, da je general Gourard, francoski guverner v Siriji, zagrozil s smrtjo vsem Sireem, ki se ne pokore njegovim odredbam. To je povzročilo splošni beg rebelnih Sireev v Arabijo. Feisal se je obrnil na Kemala paša za pomoč in išče zvezo z upornimi Mezopotamci. Položaj v Siriji je resen in zaveznške čete, ki so okupirale Damask in Alepo, ne bodo mogle vzdržati, če pride do splošne vstaje.

Nemčija odpravlja prisilno vojaško službo.

Berlin, 31. jul. — Nemški parlament je danes sprejel predlog za odpravo prisilne vojaške službe v smislu mirovne pogodbe. Nazadnjaška desnica je silovito nasprotovala predlogu, toda bila je poražena.

Parada [illegible] povzroči hude [illegible] v Moskvi.

London. — Kot se poroča iz Moskve, je parlamentarizem najbilj pesečo vprašanje na kongresu tretje internacionale v Moskvi. Kongres je razdeljen v desno in levo krilo glede tega problema. Rusi, Francoci in Italijani so za popolno odpravo parlamentarizma in za diktaturo proletarijata, dočim Nemci in Angleži stoje na stališču, da komunisti v gotovih državah vporabljajo parlamente kot agitatorično sredstvo.

POLJSKA VLADA SE JE PRESELILA IZ VARŠAVE.

(Nadaljevanje s 1. strani.)

Zaveznške plebiscitne čete v vzhodni Prusiji so se umaknile od meje, toda utaborile so se v notranjosti dežele, dasi je njihova naloga tamkaj končana.

Pariz, 31. jul. — Zaveznški — predvsem francoski — diplomatje so sklenili, da ne bodo dovolili Poljakom sprejeti 'trdih' premirovnih pogojev. Kot se poroča, so zavezniki obvestili poljsko vlado, da ne sme sprejeti sledečih pogojev, ako jih sovjeti predlože Poljakom na premirovni konferenci: delno ali popolno razorožanje poljske armade, sprememba poljskega vladnega sistema, odstop teritorija onkraj provizorične mejne črte, katero je določil Lloyd George, in končno, da poljsko niti litvinsko ozemlje ne sme služiti kot most med Rusijo in Nemčijo.

Pariški listi poročajo o 'velikih pripravah', ki jih dela Francija za obrambo Poljske, ako ne bodo hoteli boljševiki sprejeti premirja po zaveznških pogojih. Municija se vozi na Poljsko čez Nemčijo, Rumunijo, Češoslovakijo in po morju v Gdansko; na tisoče francoskih in angleških častnikov je na potu na poljsko fronto.

Druga vest se glasi, da je Horty naredil ponudbo direktno Pilsudskemu z opombo, da ogrska armada takoj odmarširа v Galicijo, ako dovole zavezniki. Razume se, da Horty pričakuje koncesije za svojo 'dobrodušno' ponudbo. Po mirovni pogodbi mora biti ogrska armada demobilizirana. Ententa mora torej spremeniti pakt z Ogrsko, ako sprejme Hortyjevo ponudbo. Z druge strani se pa poroča, da Rumunija silovito nasprotuje mobilizaciji ogrske armade, pa magari proti ruskim boljševikom.

London, 31. jul. — Sinoči je prišla vest, da je na Poljskem izbruhnila revolucija. Podrobnih informacij ni, kajti angleški cenzor je te dni silno delaven in zadržuje brzojavke iz Berlina, Kopenhagna in Varšave po več dni. O boljševiški revoluciji v Litvi so tudi izostala vsa nadaljna poročila.

Ako pa že ni revolucije na Poljskem, je tam kaos, ki ga je težko opisati. Po raznih poročilih iz Varšave in drugih poljskih mest, ki še niso v rokah sovjetskih čet, je poljski debakel popoln.

V četrtek so Rusi vzeli trdnjavo Osovec severno od Varšave. Rdeča kavalerija se bliža Varšavi in priprave za izpraznitev glavnega mesta Poljske se delajo že nekaj dni z mrzlično naglico. V petek je okrog sto Američanov odšlo v Gdansko. Zaveznške misije so se pripravile na odhod in vsak trenotek lahko vržejo svoje stvari na vlak in pobegnejo na Šlesko ali v Danzig.

Sovjetska kavalerija prodira s takšno hitrostojo, da je v mnogih krajih prehitela poljsko pehoto, ki se v razpršenih trumah pomiče brez boja in brez cilja. Rusi se ne zmenijo za bežeče poljske čete; razorože jih in puste za seboj.

General Pilsudski je proglasil obsedno stanje v Varšavi in kliče zadnje brambovce, da brauijo stare forte in nasipe na severnem bregu Visle. Toda zavezniki sami priznavajo, da je obramba nemogoča in Rusi lahko vzamejo Varšavo kadar hočejo.

Poljska armada se je razkadila v nebrojna krdela, ki beže na vse strani, dezertirajo k boljševikom in nekaj jih je prekoračilo nemško mejo. Zaveznški opazovalci se hudujejo, da je 'boljševiška propaganda zastrupila poljsko armado' in da se je zadnje dni primerilo več bitk med poljskimi narodnjaki in komunisti.

'Čudna prikazen so poljske čete, razkropljene kot čreda ovac brez pastirja', piše neki ameriški korespondent iz Varšave. "Človeku se zdi, da ima pred sabo Američane in to ga še bolj razžalosti. Večina Poljakov namreč nosi ameriške vojaške uniforme, ki so bile poslane iz Francije; najdejo se pa tudi možje v angleških, nemških, avstrijskih, italijanskih in belgijskih uniformah. Videl sem poljskega vojaka, ki je imel na sebi ameriško kapo, angleško bluzo, italijanske sivozelene hlače in pasan je bil z nemškim pasom, na katerem se še blišči na medenasti zaponski napis "Gott mitt uns".— To je slika poljske armade!

DOPISI.

Muskegon Heights, Mich.—Glede dela ne morem kaj posebnega poročati iz tukajšnje naselbine, ker so razmere iste, kot so sploh po vsej Ameriki. S sedanjim zaslužkom se nikakor ne moremo pošteno preživeti kot se spodobi človeku. Kajti draginja je vedno bolj občutna, posebno še za družinske očete.

Mesto se pa še precej hitro razvija in ako se ne motim, šteje po zadnjem ljudskem štetju okrog 45 do 50 tisoč prebivalcev. Tu so železolivarne raznih izdelkov za avtomobile kakor tudi razne tovarne lesnih izdelkov in pohištva. Plača je od 45c in več na uro. Veliko število delavcev ima pa še kontraktno delo ali plačo od kosa in vsled tega nekateri zaslužijo nekoliko boljše in nekateri pa slabše, kot je sploh povsod pri kontraktnem delu. Veleprofitarji pa navijajo cene življenskim potrebščinam vedno višje in višje. Vsled tega se bomo morali v resnici v najkrajšem času preselili v "nebesa", katere nam obljubujejo naši "reševalci grešnih duš", ker tukaj se ne bomo mogli preživeti, ako bo šlo tako dalje, ker ljudski izkoriščevalci iztisnejo iz nas slehrni cent, katerega zaslužimo s krvavimi žulji.

Tukaj naseljeni Madžari imajo svojo dvorano in zadnjič ko sem bil v tej dvorani, sem opazil, da imajo še vedno sliko krone nekdanjega njihovega vladarja, v katerega še vedno verujejo. Poleg teh Madžarov je tudi še veliko Hrvatov, ki hvalijo na vse pretege nekdanjo gnilo vlado Avstro-Ogrsko. V to jih najbolj navaja njihov tukajšnji duhoven, ki je sedaj pričel z agitacijo, da naj si postavijo skupni "hram božji". Madžari in Hrvati so v resnici kupili potrebno stavbišče in z delom tudi že pričeli. Prirejajo vedno razne veselice in nabirajo potrebni denar v to svrho, toda tukajšnji Slovenci niso več tako zaslepljeni, da bi dajali denar v te popolnoma nepotrebne svrhe. Kajti vsak zaveden delavec je že spoznal, da so razne cerkve le v škodo organiziranemu delavstvu in največja zaslomba vsem velepodjetnikom in sploh ljudskim izkoriščevalcem. Tukaj naseljeni Slovenci so v veliki večini naprednega mišljenja in se borijo za izboljšanje delavskega položaja.

Zelo času primerno bi bilo, ako bi tukajšnji Slovenci in zvedni Hrvati ustanovili politični klub, katerega zelo potrebujemo in bi bil nam vsem skupaj v zelo veliko korist. Najeli bi primerne prostore, v katerih bi se zbirali, posvetovali o naši situaciji, naročili dobre slovenske in drugojezične liste in brošure ter knjige, kar bi nam vsem veliko pripomogle k našemu občemu napredku. Torej delavci, stopimo v vrsto delavske politične organizacije ,da se čim prej osvobodimo naših izkoriščevalcev.

Ravnotako apeliram na vse tukajšnje rojake, ki še niste člani kake slovenske podporne organizacije, da pristopite k tukajšnjemu slovenskemu podpornemu društvu "Michigansko jezero", ki pripada k največji in najboljši slovenski podporni organizaciji SNPJ. Dolžnost veže slehernega delavca, da se zavaruje za slučaj nesreče, da je preskrbljen on in njegova družina ter sploh vsi, ki so odvisni od njegovega zaslužka. Skrajno malomaren je pa dotični, ki se ne briga in se ne preskrbi za slučaj bolezni. Nihče neve, kje in kedaj ga čaka nesreča in v slučaju, da zboli ali da se mu pripeti kaka druga nesreča, v kaki revščini se nahaja in je odvisen le od usmiljenih src. Ako pa umre, so pa v največji bedi oni, ki so bili prej odvisni od njegovega zaslužka. Kajti prihraniti kak cent v sedanji neznosni draginji, je pa delavcu skoro nemogoče. Dotične cente, katere je treba prispevati mesečno kot asesment, pa vsakdo lahko prispeva. — Torej rojaki, pristopite k temu društvu, da boste preskrbljeni za vsak slučaj.

V tukajšnjo naselbino sta prišla dva rojaka iz Calumeta, Mich. in sta tudi obiskala prostore, v katerih se vršijo seje društva "Michigansko jezero". Pričela sta nekaj čvekati, da nimamo člani tega društva pravice obdržavati seje in da naš "charter" ni dober in še nekatere druge bedastoče. Vsem tem "prosvitljenem" rojakom svetujem, ako imajo kaj zoper naš charter, da naj se obrnejo na gl. urad SNPJ in naj pustijo tukajšnje rojake in društva, ki jih prav nič ne brigajo. Ako so vsi Slovenci, ki so naseljeni na Calumetu, tako nazadnjaški kot sta ta dva, potem rad verjamem ,kar sem slišal že prej, da je slovenska naselbina na Calumetu najbolj nazadnjaška od vseh drugih slovenskih naselbin v Ameriki, akoravno je po mnenju rojakov, ki so prišli iz Calumeta, Calumet "največja" slovenska naselbina v Ameriki. V kakem oziru je največja, sem pa že prej omenil.

Ako sta ta dva rojaka tako "učena" in visoko "izobražena", zakaj se že prej nista zglasila, da bi ju vprašali za nasvet. Sploh naj pa ta dva nastopita javno, ako kaj vesta in ni treba zahrbtno napadati.—

Apeliram na tukajšnje rojake, ki še niste člani, da pristopite k našemu društvu in naj se ne ozirajo na bedastoče nekaterih zagrizenih klerikalnih podrepnikov, ki opravljajo iz same zavisti našo najbolj napredujočo slovensko podporno organizacijo. — **Notranjski delavec.**—

Ogleby, Ill. — V Prosveti z dne 24. julija t. l. smo čitali dogodbo z naslovom "Na Koroškem so ubili hudiča". Stvar tako zanima tukajšnjo javnost, da smo sklenili primerno 'tretat' dotičnega junaka, ki je ubil hudiča.

Vsekakor je pa stvar zelo zanimiva in pobožne duše se sedaj kar križajo in jih je nemogoče prepričati, da bi bila to resnica, da "bi bili prečastiti gospud, božji služabnik sploh kaj takega zmožni."

"Da, namen posvečuje sredstvo," to je tisti jezuitski izrek, katerega se je rimska cerkev vedno posluževala v srednjem veku, v dobi "svete inkvizicije". In ravno tako se ga še sedaj poslužujejo, ker ima sicer še vedno isto veljavo, toda ne več tiste moči. Takrat, ko še ni bilo pošte, ne brzojava in telefona ter drugih modernih naprav, so bili razni menihi vse, sodniki, žandarji in policaji in radi tega jim je bilo lahko take stvari uganjati. Ako je pa kdo kako stvar objavil, ki bi škodovala "ugledu" menihov, pa vest ni prišla dalj kot v bližnjo vas, ako jo je slučajno prinesla kaka oseba, ki je vedno potovala, kot n. pr. kaka potovka ali pa kak berač.

Trdno sem uverjen da je več kot polovico svetnikov prišlo v pratiko sličnim potom kot n. pr. "Vodiška Johanca" in pa "Koroški hudič." — **Dopisnik.**

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Vsem onim, ki se zanimajo za "Koroškega junaka", premagalca "hudiča."— Pokušali bomo pa o celi zadevi dobiti natačnejše informacije in kakor hitro jih bomo dobili, bomo objavili. —

Naročniki Pozor!

Znamenje (Julija 1-20) pomeni, da vam naročnina potečе na ta dan. Ponovite jo pravočasno, da vam lista ne ustavimo. Ako lista ne prejmete, je mogoče vstavljen, ker ni bil plačan. Ako je vaš list plačan in ga ne prejmete, je mogoče ustavnico in navedite stari in novi naslov.

Naši zastopniki so vsi društveni tajniki in drugi zastopniki, pri katerih lahko plačate naročnino.

Vsled draginje papirja smo povišali naročnino, od 1. julija, t. l. naprej.

Naročnina za celo leto je $5.00 in za pol leta pa $2.50. Člani S. N. P. J. plačajo za pol leta $1.90 in za celo leto $3.80.

Za Evropo stane za pol leta $4.00, za vse leto pa $8.00.

Tednik stane za Evropo $1.70.

Naročnino lahko tudi sami pošljite na naslov:

UPRAVNIŠTVO 'PROSVETA',
2657 S. Lawndale Ave.,
Chicago, Ill.

Detroit, Michigan.

VABILO!

Slov. pev. dr. društvo.

"Ljubljanski Vrh"

priredi

v nedeljo, dne 8. augusta 1920

IZLET ALI PIKNIK

na g. Travnikarjevi farmi, oddaljeni 11 milj od mesta na tako imenovanem "Deyvindre Road".

Uljudno vabimo vse cenjene rojake in rojakinje, ter vse Jugoslovane sploh, da se polnoštevilno udeleže te prireditve. Za vsestransko dobro in točno postrežbo, ter mnogo zabave jamči veselični odbor.

Kažipot: Vzemite vsakatero poulično karo, ki vozi v "Royal Oak", in izstopite na "Interurban postaji" v "Royal Oak", kjer bodo čakali za to pripravljeni vozniki od 8 dopoldne pa do 1 ure popoldne.

Matere! —— Očetje!

Ali želite, da bodo vaše hčere delale v eni najboljših tovarn v mestu, kjer se nudi prilika, da zaslužijo primerno dobro plačo? Hočete li, da bodo pri čistem delu in v prijazni okolici? Če je tako in ako so vaše hčere stare nad 16 let, tedaj pošljite jih v našo tovarno, da se same prepričajo. Delo je pri različnih papirnatih izdelkih, in zelo lahko. Ob sobotah popoldneve se ne dela.

Oglasite se pri Miss Murphy,

RAND McNALLY CO.
536 So. Clark St., druge nadstropje.
CHICAGO, ILL.

Zahvalno pismo iz stare domovine.

Od naših POTNIKOV, kateri so potovali v staro domovino po posredovanju bankirja

HENRY C. ZARO.

Cenjeni gospod Zaro!

Sedaj, ko smo srečno prišli domov, smatramo si za našo dolžnost, da Vam pišemo iz svobodne Jugoslavije. Potovali smo lepo, hitro in dobro; povsodi smo bili lepo sprejeti in pričakovani; naši kovčeki so se vozili z nami, ravno tako, kakor ste vi to prerokovali in nam obljubili; denar smo v Ljubljani po Vašem čeku v redu sprejeli in sicer na da bi bilo treba plačati kake posebne pristojbine in na da bi imeli kake posebne neprilike, ko nam je bil denar izplačan po Prvi Hrvatski Štedionici, na katero so se Vaši čeki glasili. Dobili smo prave naše jugoslovanske kolekovane krone, kakor ste nam Vi pred odhodom povedali; nadalje Vam moramo tudi naznaniti, da so naši sorodniki, katerim smo po Vašem posredovanju pošiljali denar, slednjega v popolnem redu in pravočasno sprejeli.

Zato se mi Vam in upravitelju Vašega Jugoslovanskega bančnega oddelka Aleksandru Petroviču najprisrčneje zahvaljujemo glede Vašega dobrega, brzega in poštenega odpremanja nas v stari kraj. O Vašem poštenem in vestnem delovanju smo tako tukaj, kakor tudi še ko smo bili v Ameriki, mnogo slišali in sedaj smo se popolnoma uverili, da je temu v resnici tako.

Vse pogodbe in pooblastila, katera nam je Vaš upravitelj Aleksander Petrović, ki je starokrajski odvetnik, napravil, so tukajšnja sodišča sprejela, tako da je vse v redu in da naši sorodniki nisu imeli glede tega nobene neprilike. Z eno besedo, vse je bilo natančno tako, kakor ste Vi nam pisali, še predno smo se podali na pot.

Ker smo po Vašem posredovanju tako udobno potovali in tako hitro prišli do našega končnega cilja in sicer to vse le radi Vašega vestnega posredovanja, Vas vsem našim rojakom najtopleje priporočamo in jim svetujemo, da potujejo le s posredovanjem, kakor tudi pakete in da le potom Vaše posredovalnice izdelujejo pogodbe, prošne, pooblastila, premoge, testamente in vse drugo, ako žele, da bodo imeli vse v najboljšem redu, ozirema tako, kakor je bilo nam postreženo.

Tako torej naši Jugoslovanski rojaki govore in pišejo o bankirju Zaru in radi tega ne glede drugod temveč kadar želite, da bodete potovali v stari kraj, potem pišite Vašemu Jugoslovanskemu državno-pooblaščenemu bančnemu zavodu

S srčnim pozdravom

Joža Žagar,	Josip Dragović,	Štefan Ivoković.
Antonija Buligej.	Lovrenc [illegible]	Franjo Galić.
Štefan Stojanov.	Josip [illegible]	Mih. Slovelić.
Jurij Mažković.	Jurij Kraljković.	Jos. Rajkov.
Peter Mahanek.	Josip Prinčelić.	Franco Surina.
Fran Dobović.	Štefan [illegible]	Milan [illegible]
Nikolaj Skančajević.	Marija Tomašević.	Tom. Zavrlan.
Mich. Perokvić.	Marija Prokopović.	James Gačac.
Luka Granfilić.	Joža [illegible]	Štefan Kralj.
Ivan Vučko.	Štefan Kocanja.	Josip Podovac.
Josip Galić.	Mike [illegible]	

HENRY C. ZARO

39 Cooper Square, Third Ave. cor. 6th Str.

NEW YORK CITY

Tel. Orchard 7007.

Slovenska Narodna Podporna Jednota.

Ustanovljena 2. aprila 1904. — Inkorp. 27. junija 1907 v državi Illinois.

GLAVNI STAN: 2657-59 SO. LAWNDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS.

Izvrševalni odbor.

UPRAVNI ODSEK.

Predsednik Vincenc Calcher, podpredsednik Anton Hrast, Box 148, Conemaugh, Pa., pomočni gl. tajnik Math Tush, glavni tajnik tajniškega oddelka Paul Berger, uradni gl. blagajnik Frank S. Terchar, upravitelj glasila Filip Godina.

POROTNI ODSEK.

John Underwood, predsednik, 402 Hay St., Springfield, Ill., Martin Zalamikar, Box 279, Barberton, Ohio, Jos. Radišek, Box 432, Smithon, Pa., Frank Zaverah, 5800 Forster Ave., Cleveland, Ohio.

BOLNIŠKI ODSEK.

OBREŽNJE OKROŽJE: Paul Berger, predsednik, 2657-59 So. Lawndale Av., Chicago, Ill.
VZHODNO OKROŽJE: Rudolf Pletersek, Box 486, Bridgeville, Pa.
Anton Radišek, Box 75, Wilsh Haven, Pa.
ZAPADNO OKROŽJE: Anton Sukar, Box 104, Green Hand, na Napanopad.
Leo Kukar, Box 269, Gilbert, Colo., na severozapad.

Nadzorni odbor.

Matt Petrovič, predsednik, 15817 Waterloo Rd., Collinwood, Ohio, Jakob Ambrožič, 419 Pierce St., Kville, Minn., Jos. Kalan, 1007 E. 74th St., Cleveland, Ohio.

Tiskovni odbor.

Vincenc Calcher, John Underwood in Matt Petrovič.

Združitveni odbor.

PREDSEDNIK: Frank Alič, 6124 So. Crawford Ave., Chicago, Ill.
John Trdeli, Box 321, Lawrence, Pa.
Jožko Ovca, 542 Englewood, Detroit, Mich.
Jos. Shuk, 1151 E. 63. St., Cleveland, Ohio.
Mary Udovič, 1644 So. Racine Ave., Chicago, Ill.
VRHOVNI ZDRAVNIK: Dr. F. J. Kern, 6202 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.
ODGOVORNI UREDNIK "PROSVETE": Jože Zavrtanik.

— POZOR! — Korespondence z gl. odborniki, ki dohaja v slovenskem tisku, se vsi naslavljajo:
VSA PISMA, ki se nanašajo na posle gl. predsednika se naslovi: Predsedništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
VSE ZADEVE BOLNIŠKE PODPORE SE NASLOVI: Tajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
DENARNE POŠILJATVE IN STVARI, ki se tičejo gl. tajniškega urada in javnega tajnika se naslovi: Tajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
VSE ZADEVE V ZVEZI Z BLAGAJNIŠKIMI POSLI se pošiljajo na naslov: Blagajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
Vse pritožbe glede poslovanja v gl. tajniškem uradu se naj pošiljajo Sl. Prosveti, predsedniku nadzornega odbora, Igor naslov je zgoraj.
Vsi prizivi na gl. porotni odsek se naj pošiljajo na naslov: John Underwood, 402 Hay Street, Springfield, Ill.
Vse pritožbe proti uredništvu glasila se naj pošiljajo na naslov: Predsedništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
Vsi dopisi in drugi spisi, oznanila, oglasi, naročnina in spisi ves, kar je v zvezi s glasilom jednote, naj se pošlja na naslov: "Prosveta", 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Važna objava

Ameriški konzul v stari domovini dovoljuje sedaj vašim sorodnikom, prijateljem, ali zaročencem, da svobodno lahko pridejo k vam v Ameriko, ako imajo od vas podpisane pripravne listine in plačano pot.

Izdlujem najtočneje in vestno zahtevane spise in potrdila in jih pošiljam v domovino, ter dajem vse nasvete.

Potovalne troške lahko plačate od doma do Amerike. Ako želite dobiti svojce hitro in gotovo sem, tedaj pišite takoj na naslov:

EMIL KISS, BANKIR

133 Second Ave., NEW YORK

Pošiljamo svojcem **ČEKE V DOLARJIH** po najnižji ceni!

Poštne, brzojavne pošiljatve, Menjice (drafte) se pošilja samo v NOVIH KRONAH po najnižji dnevni ceni. Potrdila prejemnikov se vračajo hitro. Vprašajte za naše izredne cene!

Popotniki! Ali ste se že prijavili, Kedaj potujete?

Direktne parobrodne in vozne listke iz New Yorka v Zagreb, Brod, itd.

Potni list, pregledi in dovoljenje se dobe najhitreje potom mene.

Najceneje in najhitreje

pošiljanje denarja v stari kraj, se obavlja potom čeka (draft).

VSE KAR JE POTREBNO JE TO:

Mi vam pošljemo ček in vi ga sami pošljete naslovljencu, in on pa kadar ta ček dobi, gre osebno do najbližnje hranilnice, banke in tam dobi denar za ček.

Čeke izdajamo na vse večje banke v Jugoslaviji. Pošiljamo denar tudi potom in brzojavno. Naša cena je vedno najnižja.

Pošiljamo denar tudi v domovino na vloge v hranilnice sia vse za vse hranilnice v Jugoslaviji, ter dobimo za vas uložne knjižnice v kratkem času.

Prodajamo parobrodne listke za vse proge. Našim potnikom preskrbimo vse potne listine brezplačno. Vam preskrbimo sorodnike iz starega kraja v Ameriko, ter opravljamo vse notarske posle kot: uradne spise, pooblastila, pogodbe, i t. d.

Pridite osebno, ali pa nam pišite za pojasnila.

MEMETH STATE BANK

JOHN MEMETH, president.

10 E. 22nd St. New York, N. Y.

Začimbe, šelišča in najrazvrstnejša

DOMAČA ZDRAVILA

katera priporoča magr. Kneipp, imam vedno v zalogi.

Pišite po brezplačni cenik.

MATH. PECDIR

P. O. Box 772, City Hall Station,

NEW YORK CITY.

SIPKARTA IZ TRSTA V NEW YORK STANE SAMO $30.00

Najmanjša svota, kar računajo agentje za karto iz Trsta do New Yorka je $88.00. Če hočete dobaviti svojo rodbino ali prijatelje iz starega kraja v Ameriko, obrnite se za pojasnilo in potrebne listine na

MATIJA SKENDER

javni notar za Ameriko in stari kraj.

5227 Butler St., Pittsburgh, Pa.

Pribranil vam bo denar. — On je za narod, narod je za njega.—

NOVICE IZ JUGOSLAVIJE.

General Dukić, ki je bil prišel v Ljubljano kot naslednik generala Smiljanića, se je baje takoj prve dni izrazil, da "ne prizna slovenskega jezika ne v govoru, ne v pisavi". Če misli ta gospod uveljaviti tudi v Sloveniji manire in nazore, s kojimi se je odlikoval v Dalmaciji in vsled kojih je bil od tam pognan, mu povemo kar naprej, da se hudo, hudo moti. Slovenija ni ne Albanija in ne Macedonija. Gospod general se bo moral že navaditi, da je pri nas zadnji "redov pismen. . ."

Pravoslavno cerkev bodo začeli v kratkem graditi v Mariboru in se ravnokar snuje tozadevni pripravljalni odbor.

Smrtno obsodbo je izrekla porota mariborska dne 3. t. m. nad 46-letnim Jožefom Malijem, ker je zavratno umoril svojega očima Petra Mlakarja.

Umrl je g. Ivan Bonač, občinski svetnik, trgovec in knjigovez v Ljubljani.

Umrlo je v Ljubljani od 20. do 26. junija 28 oseb (16 tujcev), novorojencev je pa bilo 27.

Trpljenje Rusov v Belgradu.— "Beogradski dnevnik" prinaša sličico o življenju Rusov v Belgradu: "Rusi na delu. Naši bratje Rusi in sestre Rusinje ne sede popolnoma brez dela v tem Belgradu. Še več mesecev se pri "Imperijalu" vsaki drugi ali tretji dan licitira. Licitira se vsaka stvar in mnogi so zadovoljni, da kupijo ceno "pravo rusko robo". Na teh litacijah je mnogo tobaka, bazarov in barak, v katerih se zopet prodaja "prava ruska roba". Neki kramar z glavne ulice priča, kako je prodal Rusom več sto jantarjevih imitacij in te so potem licitirali v prodajalni kot "prave ruske jantarje." Poleg mnogih poslov, katerih so se lotili Rusi v Belgradu, je interesantno, da je v Sarajevski ulici prevzel pekarnico in peče kruh ruski častnik. On izvršuje pekarsko obrt s svojo ženo in še s eno gospo, hrškone sestrično. Svet kupuje rad kruh od Rusa in sladko je "pravi ruski hleb."

Karakteristični dogodek na demarkacijski črti. "Politika" prinaša pod naslovom "Avanti" in besedilom "Perje ima, ptič ni, puško nosi, vojak ni, teče kakor zajec, a zajec ni. — Uganka s solunske fronte". — nastopni dogodek: Pred nekaj dnevi se je vežbal oddelek našega orožništva v bližini demarkacijske črte. Ker so bili brez častnika in niso poznali terena, so blizu hriba Sv. Barbare prekoračili demarkacijsko črto. Tu pa se je nahajal oddelek italijanske vojske. Kakor hitro so arditi opazili naše orožnike, jih niso niti čakali, temveč so začeli bežati, nekateri pa so dvignili roke, da so se predali. Naši orožniki so se čudili, toda predno so mogli kaj izpregovoriti, so došli trije oddelki italijanske vojske s strojno puško in poročnikom v namenu, da se predajo. Šele, ko je došel na bojno polje poveljnik orožnikov, se je stvar razjasnila. Pojasnil je Italijanom, da so se brez vzroka predali ter se oprostil, ker so naši orožniki nehote prekoračili demarkacijsko črto.

Cene padajo! Cene morajo pasti že z ozirom na stopnjevanje vrednosti našega denarja. To velja zlasti za kolonijalno blago. Cene pa padajo tudi drugim izdelkom: tekstilnim, modnim, čevljem, železnini itd. Vzrok je tu še drug: prvo potrebo po vojski so industrijev lastnih deželah pokrile. Sedaj je njih konzument za prvo silo preskrbljen in — industrija išče eksporta. Vnel se bo boj, vnela se bo huda konkurenca, ki bo pocenila vse predmete. . .

Zasebno kapitalistično gospodarstvo gre svojo naravno pot. Nastali bodo hudi časi; konkurzi trgovin in tovaren ne bodo redki. Država bo poklicana, da sodeluje pri ureditvi mnogih zamotanih vprašanj. In težko bo to sodelovanje. Pomoč enim — pogum drugim.

Mal zgled naj podamo. Zadnje dni je dovolila državna uprava mnogo vagonov žita za izvoz. Takoj so cene na domačem trgu postale trdnejše. Konzument se je nadejal: cene padajo — moka bo cenejša — država pa je dovolila velik izvoz in gotovo je izvoz potreben, ker je blaga preveč v deželi. Kako urediti, da bo volk sit in koza cela?! Državna politika mora spraviti v sklad varstvo konzumentov z varstvom producentov.

Cene padajo. . . Če hočemo, da bo to res v korist konzumentov, potem mora država svojo politiko uravnati v tej smeri. Kdor pozna Protič-Koroščevo večino v sedanjem kabinetu, je v hudih skrbeh in se boji. . . Cene bodo padale — konzument pa ne bo vedel za to.

Z drugega nadstropja je skočil v Zagrebu 17letni zobotehnik Milan Šultajs in sicer iz strahu pred policijo, ki ga je zasledovala v njegovo stanovanje, ker je ukradel neki ženi obleko in jo prodal. Šultajs je bil na mestu mrtev.

Umrlo je v Ljubljani od 27. junija do 7. julija 22 (8 tujcev) rodilo je pa 32 otrok (5 mrtvorojencev).

Pokop Sarajevskih atentatorjev. — Sarajevo, 7. Tu so bili svečano pokopani vidovdanski junaki Gavrilo Princip in drugi, ki so bili prepeljani iz Čehoslovaške. Pogrebni sprevod je od poštne palače, pred katero je govoril Lujo Novak, šel na mesto, kjer je Gavrilo Princip na Vidov dan 1914 streljal na Franca Ferdinanda. Tam je imel spominski govor Vasil Grdžić o pomenu vidovdanskega atentata, nakar je sarajevsko društvo pelo "Hej trubaču za bojne Drine". Na pokopališču v Koševini so ostanki v posebni grobnici.

Zadnji generalni štrajk v Splitu, katerega so vprizorili komunisti, je dalmatinska vlada s silo zatrla. Ko je namreč dne 1. jul. hoteli odvesti aretirane splitske komuniste, dva Prkušiča, Gabrjča, Baljkasa, Maksimoviča in Domazeta iz Splita z ladjo v zapore v Metković, so se uprli mornarji do tiične ladje. Policija je mornarje aretirala, vsled česar je nastal generalni štrajk. Vlada je odredila aretacijo v masah, potem ko je neka skupina razbila nekaj izložbenih oken. Aretiranih je do 150 ljudi. Po teh aretacijah je štrajk polagoma ponehaval in slednjič ni niti dosegel svojega namena.

Burkozija v Belgariji ko vedno misli na vojne osvete, o čemur priča novi bolgarski vojni zakon. Belgrajska "Politika" prinaša namreč vest, da je vlada Stambulinskega predložila schvalju zakonski predlog, po katerem naj se v vojni mobilizira vse moško in žensko prebivalstvo od 20. do 45 leta. Vsi mobilizirani delavci in delavke bodo nekaj časa morali delati za državo, in sicer moški 12, ženske pa 8 mesecev. Porabili jih bodo za gospodarsko obnovitev države, za graditev in popravilo mostov, cest, železniških prog, hiš telefonskih in brzojavnih prog itd. — Buržoazija torej še vedno upa, da bo za njene interese proletarijat zopet šel v kako drugo vojno klavnico! Časi so se izpremenili, proletarijat je vstal in težko bo buržoaziji preslepiti ga zopet.

Vročina v Zagrebu. Neki hrvatski list piše pod tem naslovom: "Zagrebške ulice so liki krušna peč, poleg vse te vročine pa je vlada razpisala še naknadne občinske volitve. Ljudje zevajo, stavljajo glavo pod vodovod, toda vročine ne preženejo. Sava je daleč, asfalt je trd. Mnogi beže v kavarno, da bi si opomogli s sladoledom, toda ko natakar prinese sladoled in zaračuna 18 K, postane človeku še bolj vroče. Raste termometer, raste valuta, raste tudi draginja. Živela Jugoslavija, kjer vse tako bujno raste — preko glave!"

VI POTREBUJETE KNJIGO.

Dr. Kern je nad deset let zbiral gradivo za angleško-slovenski besednjak. Vedel je, da Slovenci potrebujejo dober obsežen slovar pri učenju angleščine. Knjiga obsega 25,000 angleških besed z izgovarjavo in slovenskimi pomeni. Če vas angleški jezik zanima in se ga želite priučiti, si jo naročite. Kupite jo za svoje otroke, da se uče pravilne slovenščine. V vsaki hiši bi moral biti en izvod na razpolago celi družini.

Angleško-slovenski besednjak naročite na sledeči naslov:

DR. F. J. KERN,
6202 St. Clair Ave.,
Cleveland, Ohio.

Cena obsežni knjigi je 5 dolarjev s poštnino vred: — Istotam lahko naročite Zormanove pesmi za $1.25.

Nered črev

je v vročih poletnih mesecih in zgodnjih jesenskih pri ebeh, odraslih in pri otrocih splošna prikazen. To prihaja morda od nepravilne hrane, pijače ali hitre izpremembe vremena ali drugih vzrokov.

Severa's Diarrhoea Remedy

(Severov Pripomoček proti driski) se je izkazal vedno kot zanesljivo zdravljenje za drisko, šolsko kolico, prezi poletnim neredom drebovja itd. Dobro in sigurno za otroke — odrasle in dekle. Cena 50 in 25 centov. Na prodaj pri vsakih

Ne čakajte!

Prostor na vseh boljših parnikih je več tednov naprej razprodan, zato ne čakajte do zadnjega tedna, ako ste namenjeni potovati v stari kraj. V Vašo korist je, da se odločite za ta ali oni navedeni parnik in si prostor na njem zavarate. Mislite v naprej.

NEW YORK — BUDROVNIK — TRST.

27. julija—President Wilson.
12. avgust — Argentinija.
20. avgust — Panonia.
14. sept. — Pres. Wilson.
21. sept. — Belvedere.

V začetku augusta odpljujeta parnik Argentina in Panonia, dan odhoda še dosedaj ni naznanjen.

NEW YORK—GENOA.

17. julija — Regina.

NEW YORK—HAVRE ALI CHERBOURG.

30. julija — La Fayette.
31. julija — Aquitania.
5. avgust — Mauretania.
6. augusta — La Savoie.
12. augusta — Imperator.
14. augusta — La Touraine.
14. augusta — K. A. Victoria.
21. augusta — Rochambeau.
28. augusta — La Lorraine.

Navedeni vozni red je podvržen slučajnim spremembam. Pišite po cenik za posamezne parnike in razrede.

Potni listi: — Potnikom preskrbim potne liste in drugo, kar rabijo za potovanje.

Iz starega kraja

je do sedaj prišlo v Ameriko več slovenskih naseljencev, za katere sem jaz izdelal potrebne listine in katerim sem jaz poslal karte. Ako želite tudi Vi dobiti sem svoje sorodnike, mi pišite za tozadevna pojasnila.

Za nadaljna pojasnila se obrnite na

LEO. ZAKRAJSEK
70 — 9th Avenue
NEW YORK, N. Y.

POTREBUJEMO

DELAVCE ZA LIVARNO. Stalno delo. — Vprašajte pri:

LINK BELT CO.,
329 W. 39th St., Chicago, Ill.

LIVARJI (MODLARJI)!

The Indianapolis Plant of Link Belt kompanija je ravno dokončala s povečanjem svoje tovarne in vsled tega potrebuje tudi več livarjev.

Mi lahko damo delo izučenim železolivarjem in sprejmemo tudi delavce, da se uče livarskega posla.

To so primerno dobra dela in želimo jih oddati dobrim in stalnim delavcem, ki so pri volji delati vse leto pri nas za dobro plačo.—

Pridite osebno ali pa pišite na EMPLOYMENT OFFICE, West Washington St. in Belmont Ave.

LINK BELT COMPANY
Indianapolis, Ind.

MALI OGLASI
Classified Advertisements

NAZNANILO.

Ali želite imeti stalno delo? Mi potrebujemo za našo livarno več navadnih

DELAVCEV
in
POMOČNIKOV.

Dobra plača.

Oglasite se v naši delavski posredovalnici, kjer dobite nadaljna pojasnila.

LINK & BELT CO.,
329 West 39th St.,
Chicago, Ill.

POTREBUJEMO

DELAVCE pri

SAMSON TRACTOR CO., Janesville, Wis. — Odhod prijavljenih delavcev vsaki dan ob 12 uri po noči, katere spremlja delovodja. Plača je $5.50 do $6.00 na dan. Sprejmemo tudi učene rokodelce vseh strok: strojnike, mizarje, livarje, brusače itd. Družba daje tudi stanovanje in hrano. Pošiljamo delavce tudi vsak dan v Wisconsin in Michigan v šumo. Voznike in žagarje plačamo po $75 do $100 na mesec, hrano in stanovanje. Imamo različna druga dela: na farmah, v rudnikih itd. Pošiljamo vsak dan na zapad. Inozemci dobe prosto vožnjo.

Diamond Agency, 557 West Madison St., drugo nadstropje.
Telefon Main 5074.

ROJAKI!

Kdor želi dobiti iz starega kraja svoje ljudi v Ameriko, naj se obrne takoj na nas, ker g. Strukel, ki potuje sedaj v Jugoslaviji, nam sporoča, da bo vzel vse one, ki žele potovati z njim in jih peljal v New York, ter jim olajšal kolikor mogoče potovanje.

Sedaj se nudi zelo ugodna prilika, kdor hoče poslati svojcem denar ali zaboj (bakso) blaga, ker naša podružnica, katero smo ustanovili v Ljubljani, izplačuje potom "Kreditne Banke" in dostavlja poslano blago.

Vsa tozadevna pojasnila daje naša centrala:

EUROPEAN TRADING & EXPORT CO.
88 Ninth Ave., NEW YORK CITY, N. Y.
Telefon: Chelsea 3966.

Chartiers Creek Coal Comp.

potrebuje še vedno nekaj premogarjev za svoj rudnik Hazel v mestu Canonsburgu, Washington County, Pa., ob železnici Pan Handle. Ta rudnik se nahaja v sredini mesta, ki šteje 15,000 prebivalcev in v katerem so cerkve, šole in prodajalne vseh vrst, kakor tudi polulična železnica do Pittsburgha.

V rudnik vodi hodnik, torej se ne vozijo vanj iz njega rudarji v košu, premog je 5½ do 6½ čevljev visok, dobra streha in suho. Je nekaj škrlevine kot je povsod v pittsburgškem okraju. Plačamo za škrlevino, ki je nad 12 palcev debela. Stanovanja so le par minut hoda od uhoda. Najemnina je po $7 do $9 na mesec. Stanovanja in hrano se dobi za samce, dokler si sami preskrbe boljše.

UNIJSKI RUDNIK, plačamo za delo s pikom po $1.1164, delo s strojem pa 0.1692 in nakladanje po 0.7706. Mi želimo dobiti le izučene premogarje, ki žele stalno delo. Oglasite se osebno pri:

HAZEL MINE,
CANONSBURG, PA.

Premislite dobro, komu boste izročili denar za pošiljatev v stari kraj ali pa za vožnje listke.

Sedaj živimo v času negotovosti in zlorabe, vsak skuša postati hitro bogat, ne glede na svojega bližnjega. Razni agentje in zakotni bankirji rastejo povsod, kakor gobe po dežju.

V teh časih se stavijo v denarnem prometu nepričakovane zapreke starim izkušenim in premožnim tvrdkam; kako bo pa malim neizkušenim začetnikom mogoče izpolniti svoje neutemeljene obljube, je veliko vprašanje.

Naše denarne pošiljatve se zadnji čas po novi zvezi in na novi način primerno sedanjim razmeram v Evropi dovolj hitro in zanesljivo izplačujejo.

Denar nam je poslati najbolje po Domestic Money Order, ali pa po New York Bank Draft.

TVRDKA FRANK SAKSER,
32 Cortlandt St., New York, N. Y.

POTOP.

Zgodovinski — roman —

Spisal H. Sienkiewicz.—Poslovenil Podravski.

(Nadaljevanje.)

"Mogoče", mu je rekel k slovesu, "da je usoda nas vseh v tvojih rokah."

In resnica, usoda vseh je bila odvisna od Kanenberga, kajti imel je naročilo, da preskrbi vojsko z živežem. V slučaju pa, ko bi za trdno polzvedel, kje se nahaja Jan Kazimir, mora to takoj javiti kralju, ki namerava zopet se pomikati na njim z ostalo vojsko ter tako ugonobiti poljskega Darija.

Radi tega je izbral Kannenberg najboljše ljudi in konje, ki se ne bi vstrašili Poljakov. Dne 20. marca se je spustil na pot spremljan s splošnimi željami, naj doseže svoj namen in zmago. Revni vojaki, — oni niso vedeli, da jih popelje v neizogibno smrt! . . .

Kakor nalašč je vse delovalo na njih pogin. Hipoma, ko so prekoračili reko, so razdrli švedski pijonirji za njimi začasni most in ga hoteli nadomestiti s krepkejšimi mostovi, po katerem bi se mogli prepeljati tudi topovi. Švedje so krenili potihoma popevanje proti Velikim Očem, njih čelade so že zabliščale na cestnem ovinku, konečno so se jeli izgubljati v gostem gozdu.

Naokrog je vladala globoka tišina in gozd je spal kakor v nemem molčanju. Obstali so torej, da dajo odduška konjem, na kar so odrinili dalje. Naposled so dospeli k Velikim Očem, v katerih niso našli žive duše. Ta praznota je napolnila Kanenberga z začudenjem.

"Očividno so nas že pričakovali," je dejal majorju Svenp, "toda Čarnecki mora biti kje drugje, da se ni spravil na prežo."

"Mar vaša dostojnost zapoveste, da se vrnemo?" vpraša Sven.

"Pojdimo naprej, bodisi tudi pod Lvov, kamor že ni več daleč. Poizvedeti moram na vsak način, kje se nahaja poljski kralj."

"Kaj pa tedaj, ako naletimo na sovražnika?"

"Dasi bi naleteli na nekoliko tisoč te sodrge, katero imenujejo črno vojsko, se jih s takšnimi vojaki, kot so naši, ne vstrašimo."

"Toda utegnemo naleteti tudi na redno vojsko. Brez topov smo in ti so naša zaslomba."

"Takrat pa se pravočasno umaknemo in sporočimo o njih kralju. One, ki bi nas hoteli ovirati, pa pobijemo."

"Najbolj nevarno je po noči!" omeni Sven.

"Bodimo previdni! Hrane za ljudi in konje imamo za dva dni, torej nam ni treba hiteti."

Zaglobili so se v gozd za Velikimi Očmi. Kanenberg je poslal petdeset ljudij naprej, ki so jezdili zelo previdno, držali puške pred seboj ter se pozorno ozirali na vse strani. Še le čez jedno uro, ko so krenili za dovolj nagel ovinek, sta zagledala dva jezdeca, ki sta jezdila spredaj, za štiri

Vreme je bilo jasno in solnce je svetilo, torej ga je bilo moči videti kakor na dlani. Bil je srednje rasti in jezdil je na krepko vraščenem konu, toda tako mirno, kakor bi niti ne vedel, da gredo za njim vojaki.

Jezdeca obstaneta, da počakata straženka, ki je jezdil za njima.

"To je nekak pes iz poljskega pesjaka," reče ta vojakoma.

"Jaz zakričim!" reče jezdec.

"Nikakor! Mogoče, da jih je tu na tisoče... Odrini k polkovniku."

Med tem so dospeli tudi ostali vojaki prednje straže ter vsi obstanejo. Mali vitez tudi pridrži konja ter ga zaobrne proti Švedom, kakor bi jim hotel zagraditi pot. Nekaj časa so gledali drug drugega.

"Še več jih je, cela kopa!" jamejo nakrat klicati v švedskih vrstah.

Zares se jamejo od vseh strani vsipavati jezdeci, iz početka posamezno, potem po dva, po trije. Vsi obstanejo poleg onega, ki se je prikazal prvi.

Toda tudi druga švedska straža s Svenom in za njo oddelek s Kanenbergom dospeta k predniji straži. Kanenberg in Sven takoj stopita na čelo.

"Poznam te ljudi!" zakliče Sven na prvi pogled; "ta prapor je prvi udaril na grofa Valdemara pod Golembom. To so vojaki Čarneckega. On sam mora biti tukaj!"

Te besede so napravile vtis; v vrstah je nastala globoka tišina.

"Zdi se mi, da so nam tu pripravili zasedo", nadaljuje Sven. "Premalo jih je, da bi se nam mogli postaviti po robu, toda v gozdu utegnejo biti skriti še drugi. Vrnimo se, gospod polkovnik!"

"Ali se mar splača, vračati se pri pogledu na nekoliko capinov?" odvrne Kanenberg. Naprej!"

Švedski oddelek odrine naprej in daljava med vojskama se je urno manjšala.

"Sprožite!" zapove Kanenberg.

Švedje pomerijo svoje puške proti sovražniku, toda predno so utegnili vstreliti, obrnejo poljski jezdeci konje ter se spuste v beg.

"Naprej!" zakliče Kanneberg.

Gozd se je napolnil s kriki bežečih in progenjajočih. Čez četrt ure se je daljava med nasprotniki jela urno manjšati. Toda Sven kmalu opazi, da so to redni vojaki, se vrne torej h Kennebergu in reče:

"Gospod polkovnik, oni nalašč beže, da nas zapeljejo v zanjko."

Pot je držala nekoliko navkreber ter postajala čimdalje širja. Gozd je postajal redkejši, skozi katerega je bilo moči videti ogromno planjavo, obkoljeno naokrog z gostim borovjem.

Poljaki, bežeči iz početka dovolj počasi, so spodbodli konje ter v kratkem času ušli progenjalcem tako daleč, da je spoznal švedski poveljnik, da jih nikakor ne vjame. Radi tega je jel pridrževati svoje ljudi ter jezditi počasnejše.